

UiT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Handlingsplan for miljøledelse

2014-2017

Universitetsdirektøren
Avdeling for personal og organisasjon
ePhorte 2009/3879

Innhold

1	Innledning	3
2	Integrering av tidligere Høgskolen i Finnmark i miljøledelsesarbeidet ved UiT Norges arktiske universitet	3
3	Mål, indikatorer og aktiviteter	3
3.1	Innkjøp	4
3.2	Energi	7
3.3	Avfall	9
3.4	Transport	7
4	Informasjonstiltak	11
5	Oppfølging og rapportering	12
6	Utfordringer og avgrensninger	12
7	Ressurser og avhengighet	12

1 Innledning

Hovedmålet for miljøledelse ved UiT – Norges arktiske universitet (UiT) er at institusjonen kontinuerlig skal arbeide for at driften endres i mer miljøvennlig retning slik at belastningen på det ytre miljø blir minst mulig. Miljøbevissthet skal prege alle deler av virksomheten, og ledere, ansatte og studenter skal ha en bevisst holdning til betydningen av egen innsats for å redusere belastningen på det ytre miljøet.

Det er utarbeidet et utkast til strategidokument for UiT 2014-2020, der ett av satsningsområdene er klima, energi og miljø. UiT skal være internasjonalt ledende på kunnskap om klima, energi og miljø i Arktis, med vekt på effekter og løsninger relevant for arktisk natur og samfunn. UiT skal ihht strategidokumentet bidra til redusert energibruk og fornuftig bruk av alle ressurser i et "grønt perspektiv".

Når en bruker begrepet "Grønne verdier" i sammenheng med grønn politikk, grønt universitet, grønt perspektiv osv, betyr dette verdier som skal bidra til økt økologisk bærekraft. Et grønt perspektiv vil ha betydning for alle deler av virksomheten der en kan oppnå direkte eller indirekte effekter i retningen av økt økologisk bærekraft. UiTs kjernevirksomheter vil kunne bidra til slike effekter ved forskning, undervisning og formidling på blant annet disse områdene:

- Årsaker til og effekter av klima- og miljøendringer.
- Sammenhengene mellom klima og miljø og satsing på ren og fornybar energi.
- Samfunnsmessige tilpasninger til og løsninger på klima- og miljøendringer.
- Urfolks kompetanse og utfordringer relatert til klimaendringer.

"Grønt perspektiv" i UiTs mål for utdanning, forskning og formidling vil konkretiseres og følges opp gjennom strategi, årsplaner og den generelle virksomhetsstyringen ved UiT, og omtales ikke her. Denne handlingsplanen begrenser seg til å omtale de av UiTs aktiviteter som har en direkte påvirkning på det ytre miljø. Planen er utformet med ønske om å være kortfattet, og med konkrete og etterprøvbare mål for perioden 2014-2017, samt med det siktemål å få etablert varige ordninger som ivaretar hensynet til det ytre miljøet i måten vi arbeider på.

Det overordnede ansvaret for utarbeiding av handlingsplanen ligger hos universitetsdirektøren, mens Arbeidsmiljøutvalget (AMU) skal føre tilsyn med universitetets oppfølging av planen. For at gjennomføringen av handlingsplanen skal bli best mulig er det viktig at både ledere og ansatte setter seg inn i den, og at alle berørte parter bidrar til å gjøre UiT mer miljøvennlig. Enhetenes arbeidet med miljøledelse inngår idet systematiske arbeidet med helse, miljø og sikkerhet.

2 Integrering av tidligere Høgskolen i Finnmark i miljøledelsesarbeidet ved UiT Norges arktiske universitet

Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Finnmark (HiF) fusjonerte 1.8.2013. Etter dette ble det satt ned en arbeidsgruppe for å kartlegge miljørettet arbeid ved tidligere HiF. Arbeidsgruppa har brukt resultatet av kartleggingen i utarbeidelsen av handlingsplanen for miljøledelse ved UiT for perioden 2014-2017.

Enhetene som rapporterer til miljøledelsen har vurdert de tiltakene som har blitt satt opp i handlingsplanen, og formulert sine forslag til tiltak slik at de også er tilpasset forholdene ved tidligere HiF.

3 Mål, indikatorer og aktiviteter

UiT vil også i kommende periode ha Grønn stat sine satsingsområder som indikatorer for overvåking av virksomhetens direkte påvirkning på det ytre miljø. Med utgangspunkt i UiTs ambisjon for miljøledelse, kjente miljø påvirkninger ved egen drift, og resultater fra årlige

gjennomganger av miljøledelse ved UiT der det for hver indikator formulert mål som skal fortelle oss om vi går i "riktig retning".

Følgende mål fastsettes for oppnåelse innen utgangen av 2017:

- **Transport.** Redusere utslipp til ytre miljø ved å redusere behovet for transport, og gå over til mer miljøvennlig former for transport.
- **Innkjøp.** Redusere forbruket av A4-papir og engangsmateriell.
- **Energi.** Bruke minst mulig energi og redusere bruken av energi.
- **Avfall.** Redusere avfallsmengden generelt, og øke sorteringsgraden og andelen av miljøstasjoner på UiT.

Det er utformet forslag til resultatmål og tiltak/aktiviteter som skal gjennomføres for å nå målene, og det er foreslått ansvarlige for gjennomføring i organisasjonen. Mål og tiltak er presentert slik vi ser mulighetene i dag. Det må foretas en årlig vurdering av forholdet mellom mål og aktiviteter.

Det er tidligere bestemt at universitetet ikke skal ha et ufravikelig krav til at de miljømessige effektene av et miljøtiltak skal kunne kvantifiseres. Et absolutt krav til målbarhet vil i mange tilfeller medføre at tiltak som er dokumentert positivt for miljøet, ikke kan iverksettes på grunn av manglende målemetode.

Informasjonstiltak som legger vekt på kommunikasjon og motivasjon, er et viktig virkemiddel for å inspirere ansatte og studenter til å slutte opp om handlingsplanen. Gode holdninger, informasjon og kommunikasjon vil være avgjørende for at UiT når de målene som er satt og for at tilsatte og studenter engasjerer seg i miljøarbeidet ved UiT.

Som et ledd i et økt fokus på UiT som grønt universitet, skal UiT delta i Nordic Sustainable Campus network (NSCN). Nettverket arbeider for å styrke bærekraftighet i forskning og utvikling, samt å fremme universitetenes grønne aktiviteter på campus ved at bærekraftighetstankegang integreres i hele virksomheten.

3.1 Innkjøp

Målet med å fokusere på innkjøp er å redusere forbruket av varer og tjenester som medfører negativ belastning på miljøet.

UiT skal gi klare signaler til næringslivet om at UiT foretrekker miljøvennlige varer og tjenester, og dermed kan bidra til å påvirke til en mer miljøvennlig produksjon.

Dette innebærer for 2014-2017:

Resultatmål	Prosedyre for registrering	Forslag til tiltak/aktivitet	Ansvar
Anskaffelser til UiT skal medføre lavest mulig negativ belastning på klima og miljø	Antall konkurranser over nasjonal terskelverdi og andel med miljøkrav.	Sørge for at innkjøpere som skal delta i anskaffelsesprosesser har nødvendig kompetanse på eget fagfelt med tanke på å stille egnede miljøkrav.	Fakulteter /enheter
		Stille krav til enhetene om at det er gjort en risikovurdering av anskaffelsen.	ØA
		Stille konkrete miljøkrav til leverandører, produkter og prosesser der det er hensiktsmessig. Dette innebærer bl.a. å legge vekt på at det er etablert returordninger.	ØA/Fakulteter/Enheter
UiT skal redusere årlig innkjøpt mengde A4-papir (antall ark pr. tilsatt/student) med 10 % innen utgangen av 2017, sammenlignet med forbruket i 2012.	Årlig registrering av innkjøpt mengde A4-papir sammenholdt med antall årsverk/ studenter. Registrering av forholdet mellom antall enheter med Safe Com kontra antall enheter uten Safe Com.	Slutføre implementeringen av SafeCom sin Secure Print-løsning (Follow Me) på utskriftsenheter for studenter. I den prosessen blir flere mindre utskriftsenheter samlet i en større. Implementere Secure Print på ansatte-skrivere der dette ennå ikke er innført, i den utstrekning det er lønnsomt.	ITA
		Innføre et system for papirløse møter ved UiT. Systemet skal kunne distribuere møtepapirer ut til ulike typer enheter som PC, Mac, ulike typer brett og smarttelefoner. Funksjonaliteten skal være tilpasset den typiske møtedeltakers behov, som f. eks. mulighet for å gjøre private annotasjoner av ulik art i de elektroniske møtedokumentene.	
		Innføre et system for digital eksamen ved UiT. Et slikt system etablerer en digital infrastruktur til avviklingen av hele eksamen for studentene, sensor og eksamensadministrasjonen.	UTA/ITA
		Fortsatt oppfordre tilsatte til å legge skriftlig undervisningsmateriell i Fronter istedenfor å medbringe utskrift/kopi til studentene. Fokus på holdningsskapende arbeid ved fakulteter/enheter mht papirforbruk	Fakulteter / enheter
		Bevisstgjøring, informasjon og opplæring overfor tilsatte og studenter når det gjelder viktigheten av å redusere antall kopier og utskrifter når det er mulig, ta dobbeltsidige	Fakulteter / enheter

		utskrifter, benytte e-post og annen IKT der dette er mulig i daglig drift.	
Forbruket av engangsmateriell skal reduseres.	Årlig registre på innkjøp og/eller mengde avfall	Innhente årlige rapporter på forbruk av engangsmateriell i SiTøs kantiner. SiTø rapporterer forbruk fra og med 2013.	POA
		Bevisstgjøring, informasjon og opplæring av tilsatte og studenter når det gjelder viktigheten av å redusere forbruket av engangsmateriell.	Fakulteter / enheter

3.2 Energi

Målet med å fokusere på energi er å bruke minst mulig energi.

I forbindelse med det nye teknologibygget kommer det en ny maskinhall med ny teknologi hvor tungregneutstyret er basert på vannkjøling. Dette gir helt nye muligheter for «Grønn IT» ved at hele 80 % av energien til drift av systemene skal gjenvinnes til vannbåren oppvarming av bygningsmassen. Denne varmegjenvinningen egner seg spesielt godt i Tromsø siden det er behov for oppvarming av bygg året rundt. Potensialet for slik gjenbruk av energi er stort og vil kunne utvikles videre inn i større deler av bygningsmassen i Campus Breivika. Maskinhallen kan også gi UiT fortrinn hvis det blir snakk om å samle tungregning og en del andre fellestjenester til enkelte steder.

Det er varslet krav om passivhusnivå i Teknisk forskrift (TEK) fra 2015. Dette vil utfordre nye bygg og stille krav til energiplanlegging og forbruk. Generelt ligger energiforbruket pr. bygg for høyt og det er en overordnet målsetting å redusere forbruket med 5 % i forhold til forbruket i 2005. Dette gjelder både egne bygg og bygg vi leier.

For nye bygg har Statsbygg egne ambisjoner og målsettinger. Netto energiforbruk i det nyeste bygget i Breivika, som vil bli tatt i bruk i 2014, skal ikke overstige 150 kWh/ m²/år (ref. TEK -10 og tildelingsbrev 2010 fra FAD).

- UiTs egenfinansierte prosjekter skal oppnå minimum lavenerginivå for nybygg, og for bygg som totalrehabiliteres.
- UiTs målsetting er å redusere den gjennomsnittlige energibruken UiTs eiendommer til under 270 kWh/m²/år innen utgangen av 2017.

En utfordring som BEA vil arbeide videre med i kommende periode er alternativer for økt effektivitet på oppvarmingen av bygg med glassgårder/ glasstak, som Administrasjonsbygget, MH-bygget og NFH-bygget, der glasstakene forårsaker varmetap.

En annen oppgave som tas videre, er en nærmere kartlegging av energibruken på de byggene ved UiT som har forhøyet energiforbruk relativt til de typiske kontorbyggene. Dette gjelder i hovedsak bygg med stort innslag av laboratorievirksomhet.

Dette innebærer for 2014-2017:

Resultatmål	Prosedyre for registrering	Forslag til tiltak/aktivitet	Ansvar
<p>Energiforbruk i UiTs egne bygg skal reduseres til et forbruk lavere enn 270 kWh/m²).</p> <p>For bygg som eies av Statsbygg i Tromsø skal energiforbruket ikke overstige 260 kWh/m²</p> <p>For bygg som eies av Statsbygg i Alta, Hammerfest og Kirkenes skal energiforbruket ikke overstige 160 kWh/m²</p>	Årlig registrering av forbruk.	<p>Målere settes opp for å kunne differensiere strømforbruk på utvalgte områder.</p> <p>Nedsette arbeidsgruppe som har som målsetting å jobbe med ENØK og redusere energibruket.</p> <p>Kunstakademiet i Krognessveien 33, SD-anlegg monteres og 4 ventilasjonsanlegg med befukting bygges om for å gå på omluft.</p> <p>Fortsette montering av automatisk håndvask på store toaletter ved UiT ved utskifting av gamle armatur. Automatisk håndvask bidrar til reduksjon i energimengden som brukes til oppvarming av vann.</p> <p>Tilknytte Breivang til fjernvarmeanlegg etter ferdigstilt rehabilitering av bygning.</p> <p>Naturfagbygget skal tilkobles fjernvarmeanlegget, og ENØK tiltak ved bygningen skal etableres.</p>	BEA
		Arbeid for å øke bevisstheten hos tilsatte og studenter når det gjelder viktigheten av å spare strøm	Fakulteter / enheter
Gjenbruke opptil 80% av energien som benyttes til drift av tungregneanlegget.	Monitorering over året.	Etablering av maskinhall for et nasjonalt tungregnesenter i Teknologibygget med en IT-teknisk løsning som gir høy energigjenvinning. Varmen fra dataanlegget benyttes til oppvarming av bygningsmassen.	ITA
Flytte 25 % av de ordinære IT-tjenestene ved UiT over til miljøvennlig maskinhall	Opptelling basert på hva som er flyttet over	Flytte deler av tjenestene for generell IT til den miljøvennlige maskinhallen som bygges i Teknologibygget. All oppbygging med tanke på å tilby nasjonale skytjenester skal fortrinnsvis etableres i denne «grønne» maskinhallen.	ITA

3.3 Avfall

Målet med å fokusere på avfall er produsere minst mulig avfall og gjenbruke best mulig.

UiT har oppnådd svært gode resultater med tiltak for å senke forbruket av A4-papir de siste årene. Dette har medført at det produseres mindre papiravfall. Andre typer avfall, som restavfall og farlig avfall/problemavfall, produseres i varierende grad. Dette skyldes variasjoner i UiTs byggeaktiviteter (produksjon av restavfall) og forskningsaktiviteter (produksjon av farlig avfall/problemavfall) fra år til år.

Kildesorteringen ved UiT er godt utbygd, og BEA arbeider kontinuerlig for å vedlikeholde dette tilbudet, og forbedre der det er mulig. Det skal etableres et strategisk samarbeid med avfallsselskapene om forbedringer og utvikling innen avfallstjenesten.

Dette innebærer for 2014-2017:

Resultatmål	Prosedyre for registrering	Forslag til tiltak/aktivitet	Ansvar
Øke sorteringsgraden og andelen av miljøstasjoner på UiT	Årlig registrering av avfallsmengde på fraksjoner det sorteres på ved UiT.	Anskaffelse av avfallspresse ved HSL-fak, Mellomveien 110 og Kunstakademiet, Krognessveien utredes, og eventuelt monteres.	BEA
		Montering av flere håndtørkere på MH-bygg og andre bygg med store publikumstoiletter. Håndtørkerne erstatter bruk av papirhåndklær.	
		Vurdere innføring av bruk av avfallsbøtte for papirhåndklær ved håndvask på laboratorier ved hele UiT, for å unngå at papirhåndklær kastes i problemavfallsbeholdere.	
		Fortsatt fokus på håndtering av farlig avfall	POA
		Bevisstgjøring, informasjon og opplæring av tilsatte og studenter når det gjelder viktigheten av å sortere avfallet korrekt og produsere minst mulig avfall.	Fakulteter / enheter
		Redusere forbruk/avfall fra engangsmateriell ved ulike tiltak, se innkjøp. Redusere forbruk/avfall fra papir ved ulike tiltak, se innkjøp.	Se innkjøp
Produsere minst mulig avfall	Se innkjøp		
Sikre best mulig avfallstjeneste	Utført tiltak	Etablere et strategisk avtale med avfallselskapene om forbedringer og utvikling innen tjenesten.	BEA

3.4 Transport

Målet med å fokusere på transport er å redusere transportbruken mest mulig, og gå over til mer miljøvennlig transport. UiT ser økt bruk av videokonferanser og telefonmøter, økt aktivitet innen fleksible studier, redusert bruk av privatbil, at tilsatte og studenter går og/eller sykler til jobben og effektiv transportlogistikk som tiltak for å nå dette målet.

Bruken av ulike former for videokonferanse har de siste årene blitt utbredt blant ansatte og studenter, og UiT har tilrettelagt for de ansatte ved å installere videokonferansefasiliteter i flere møterom. Det finnes flere alternativer for videooppkobling mellom ansattes kontor-PCer, som Adobe Connect, Lync, Skype mm.

Fusjonen mellom UiT og HiF har økt behovet for enkle og gode tekniske løsninger for samhandling. UiT/ITA legger derfor til rette for Lync som en rimelig, funksjonell, enkel og integrert løsning for desktop basert videokonferanse. Sammen med samhandlingsverktøyet Sharepoint vil dette være en god løsning for de fleste for samhandling over distance.

Dette medfører nye utfordringer ved innsamling av data for bruk av videokonferanse. For å få et mål på avholdte videokonferanser vil det heretter innhentes data over antall oppkoblinger mot IP-adressene til møterommene ved UiT, inklusive de dedikerte videokonferanserommene til Result. Data som innhentes på denne måten vil ikke være direkte sammenliknbare med de data som har vært innhentet tidligere. Det er ikke realistisk å kunne måle bruken av Connect, Lync, Skype mm.

Data på antall flyreiser som kjøpes av UiT fra Via Travel AS vil bli innhentet fra og med 2013. Statistikk for bruk av flyreiser vil bli satt opp mot statistikk for bruk av videokonferanserom, som forholdstall.

Dette innebærer for 2014-2017:

Resultatmål	Prosedyre for registrering	Forslag til tiltak/aktivitet	Ansvar
Øke antall årlige studiobaserte videokonferanser med 25 % innen utgangen av 2017, sammenlignet med 2012-nivået.	Årlig registrering av antall avholdte videokonferanser ved UiTs dedikerte videokonferanserom, samt andre møterom med videofasiliteter	Markedsføring av studio- og desktopbaserte tjenester for videokonferanser gjennom intern informasjon i samarbeid med KSA og andre. Gi opplæring og brukerstøtte i forbindelse med bruk av studio- og desktopbasert videokonferanseutstyr for brukerne ved UiT.	KSA, UB
		Etablere og gi opplæring i bruk av det desktopbaserte videokonferansesystemet Lync og samhandlingsverktøyet Sharepoint.	ITA
	Årlig registrering av antall studenter på fleksible studier	Etablere rutine for måling av bruken av møteromsbaserte videokonferanser ved å innhente data om video-oppkoblinger fra leverandøren av teletjenester.	ITA, Result
		Bevisstgjøring og informasjon overfor tilsatte og studenter når det gjelder viktigheten av å:	Fakulteter /enheter

Resultatmål	Prosedyre for registrering	Forslag til tiltak/aktivitet	Ansvar
		<ul style="list-style-type: none"> Vurdere om reise kan erstattes med videokonferanse. Gjennomføre flest mulig møter/oppdrag pr. reise. Bruke kollektivtransport når det er mulig Øke bruken av tele- og videokonferanser og annen IKT i møtesammenheng, som supplement til tjenestereiser. Etterspørre mulighet for bruk av videokonferanse hos samarbeidspartnere. 	
Stimulere til økt bruk av mer miljøvennlig transport.	Registrere antall deltagere i sykkelaksjonen i samarbeid med bedriftsidrettslaget.	Årlig sykle/gå til jobben-aksjon, lokalt ved UiT	Bedriftsidrettslaget
		Oppmuntre til bruk av sykkel eller annet miljøvennlig transportmiddel som fremkomstmiddel til jobb.	KSA
	Utført tiltak	<p>Gjennomføre en trafikkanalyse på Campus i Tromsø i samarbeid med UNN, i den hensikt å planlegge for å forbedre parkeringsforholdene, redusere bilbruk og tilrettelegge for kollektivtrafikk og infrastruktur for gående og syklende</p> <p>Sikre best mulig alternative atkomstmuligheter til og fra Campus gjennom samarbeid med Tromsø kommune (Tromsømarkaprosjektet og Sykkelbyen Tromsø)</p> <p>Bygge inntil fire nye ladestasjoner for el-kjøretøy på UiT.</p> <p>Innføring av avgiftsparkering skal utredes</p>	BEA

4 Informasjonstiltak

Mål: Opprettholde og øke miljøbevisstheten hos tilsatte og studenter.

Interessen for miljøledelse kan holdes oppe ved gjennomføring av motiverende og inspirerende tiltak ved enhetene. Informasjonstiltakene skal knyttes til tiltakene i handlingsplanen for å sikre god kommunikasjon internt og eksternt, og motivere og inspirere til handling. Her skal Avdeling for kommunikasjon og samfunnskontakt være en støtte.

Informasjonsarbeidet deles i to faser:

- Lansering av handlingsplanen
- Oppfølging av tiltakene i handlingsplanen.

Resultatmål	Prosedyre for registrering	Forslag til tiltak/aktivitet	Ansvar
Bevisstgjøre tilsatte og studenter om viktigheten av det å ha en bevisst holdning til miljøledelse, og betydningen av egen innsats for miljøet.	Utført tiltak.	Fokus på miljøledelse ved mottak av nytilsatte og nye studenter	Enheter/ fakulteter
		<ul style="list-style-type: none"> • Forbedre og vedlikeholde nettsidene om miljøledelse • Miljøkampanjer	POA
		Bidra til nødvendig informasjonsvirksomhet ved lansering av handlingsplan, og ved utførelse av tiltak i handlingsplan.	KSA

5 Oppfølging og rapportering

For at miljøarbeidet ikke skal bli et engangsløft, må en overvåke hvordan miljøpåvirkningen utvikler seg over tid. Her er måloppnåelsen på indikatorene et godt hjelpemiddel.

Ledelsen på alle nivå ved UiT skal ved den årlige gjennomgangen og analysen av det systematiske HMS-arbeidet herunder også gå igjennom enhetens arbeid med miljøledelse og rapportere resultatene oppover i linja.

Avdelinger og enheter med et særskilt ansvar for aktiviteter i denne handlingsplanen utarbeider en årlig rapport om gjennomførte aktiviteter og måloppnåelse. Rapportene vil gi oversikt resultatoppnåelse ved UiT, samt være grunnlag for innspill til nye mål og aktiviteter.

6 Utfordringer og avgrensninger

- IT-funksjonen må inkluderes tidlig i prosesser der den spiller en rolle for miljøet.
- Infrastrukturbehov generelt må meldes tidlig for å sikre god planprosess som ivaretar miljøhensyn.
- Ved evaluering av investeringer / driftsmessige forhold kan miljøhensyn i enkelte tilfeller stå i motstrid til hensynet til økonomisk mest fordelaktige løsning for universitetet isolert sett, og de ulike hensyn må balanseres.

7 Ressurser og avhengighet

- Midler til besparelser av ytre miljø bør utløses allerede ved planlegging av bygg, eventuelt spilles inn som tiltak til en nasjonal miljøplan for det offentlige.
- Miljøtiltak som innebærer reduksjon i funksjon, bekvemmelighet eller lignende for brukerne, må forankres i universitetets ledelse.